

Tandskador i Östergötland 2008

Skaderegistrering på folktandvårdskliniker

Under 2008 inkom 365 skadeblanketter från folktandvårdskliniker i länet. Det är främst barn som har drabbats av tandskador och flest antal skadade finns i åldersgruppen 5–9 år. Bostaden eller bostadsområdet och skola eller offentlig lokal är de vanligaste skadeplatserna. Fallolyckor är ofta orsak till tandskador och okomplicerad fraktur är vanligaste typen av skada.

Bakgrund

Skador till följd av olycksfall är ett av fler folkhälsoproblem. Risken att drabbas av skador finns i alla miljöer där människor vistas och bland alla oavsett ålder, kön eller etnicitet.

Barn och ungdomar är den grupp i samhället som oftast drabbas av tandskador. Pojkar drabbas oftare än flickor. De första levnadsåren och de första skolåren är de tidpunkter då flest barn skadas med tandskada som följd. Vid 2–3 års ålder ramlar barnen lätt och skadar sina tänder. I skolåldern sker många tandskador i samband med idrott, cykelolyckor och vid fallolyckor. I samband med misshandel inträffar också tandolyckor. Tandskador kan uppstå på många olika sätt. Tandens/tänderna kan slås ut helt, bli lösa, tryckas in i käken eller gå av. I samband med tandskador skadas ofta läppar, tandkött och/eller munnens slemhinnor. Tandolycksfall är som regel inte livshotande men vårdprocessen kan bli långvarig och komplikationer kan uppträda efter flera år.

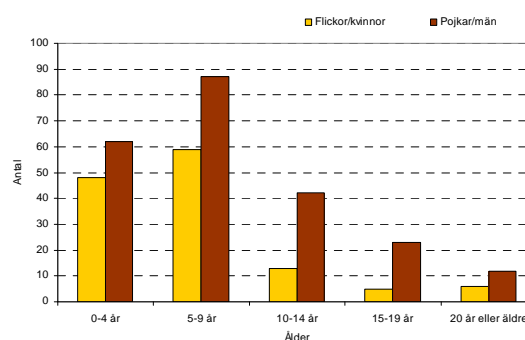
Skaderegistrering

Kunskap om skadors förekomst och mönster i befolkningen, är en förutsättning för att ett skadeförebyggande arbete ska kunna planeras, genomföras och följas upp. En del i det skadeförebyggande arbetet utgörs av skaderegistrering. I skaderegistreringen samlas uppgifter in om bland annat skadeplats och orsak till skada, för att få kunskap om var och varför människor skadar sig. I Östergötland sker skaderegistreringen på de tre sjukhusen och på folktandvårdsklinikerna. I detta blad redovisas tandskadorna från folktandvårdsklinikerna.

Övriga skador redovisas på ett separat blad ”Olycksfall i Östergötland”.

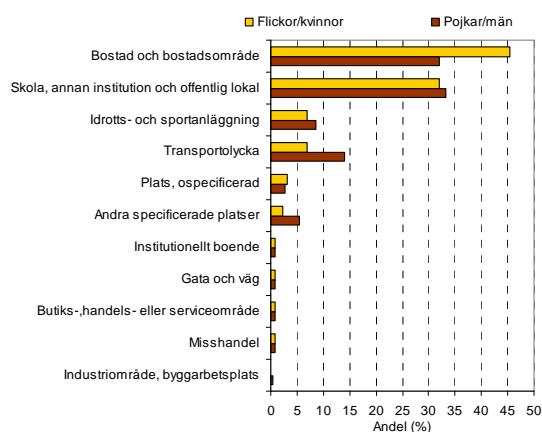
Resultat

År 2008 inkom 359 skadeblanketter och på 357 av dem går både kön och ålder att utläsa. Bland dessa är 63 procent pojkar/män (226) och 37 procent flickor/kvinnor (131). I alla åldersgrupperna är det fler pojkar än flickor. Flest antal skadade finns i åldersgruppen 5–9 år.

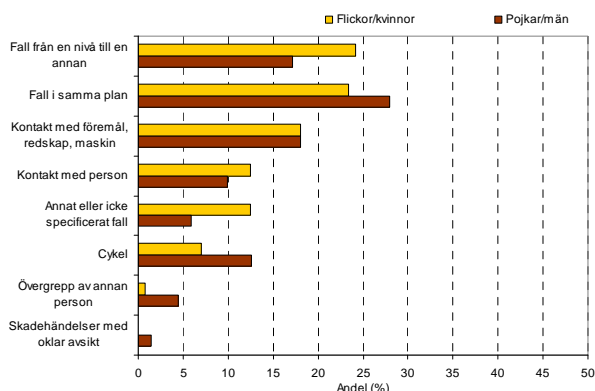
Orsakskoden anger orsaken till en skada. För samtliga olycksfall förutom transportolyckor och misshandel ska också en platskod anges. Platskoden preciserar olycksplatsen och är en information som kan vara av betydelse i det skadeförebyggande arbetet. För transportolyckor, som i de flesta fall sker i trafiken, anges istället för plats om personen har varit förare eller passagerare och vid misshandel vem som varit förövaren.

Skadeplats

För flickor/kvinnor är bostaden eller bostadsområdet den vanligaste skadeplatsen. Bland pojkar/män är det några fler som skadat sig i skola eller offentlig lokal som i bostaden eller bostadsområdet. 55 procent av de yngsta barnen (0–4 år) och 36 procent av ungdomarna (15–19 år) har skadat sig i bostaden eller bostadsområdet. Bland barn i åldrarna 5–9 år är det 45 procent som skadats sig i skolan eller i en offentlig lokal och bland barn i åldern 10–14 år är det 29 procent som skadat sig på idrotts- och sportanläggningar.

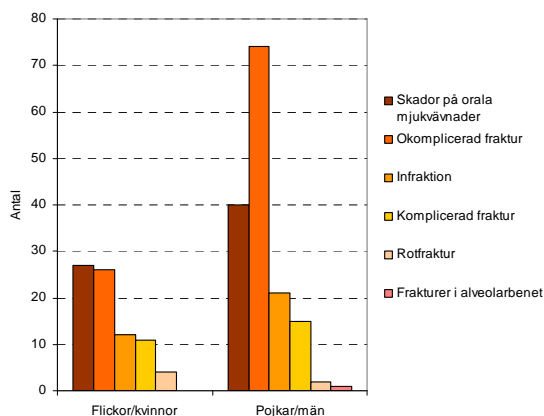
Orsak till skada

I figuren visas de åtta vanligaste orsakerna till tandskador fördelade efter kön. Fall i samma plan är den vanligaste orsaken till tandskada för pojkar/män medan fall från en nivå till en annan för flickor/kvinnor.

I den yngsta åldersgruppen är fall från en nivå till en annan vanligast. För barn mellan 5–9 år är kontakt med något föremål vanligast. Cykelolycka är den vanligaste orsaken till tandskada för dem mellan 10–14 år. Övergrepp av annan person är vanligaste orsaken till tandskada i åldersgruppen 15–19 år och bland dem som är 20 år eller äldre är det fall i samma plan.

Typ av skada

Vid en skada kan flera tänder skadas. Samma tand kan också ha flera typer av skador. Framtänderna är de tänder som är mest utsatta för skador. Av skadorna som uppstod är okomplicerad fraktur följt av skador på orala mjukvävnader¹ vanligast. Rotfrakturer och fraktur i alveolarbenet² är mer ovanliga.

¹ Skador på orala mjukvävnader: skador på läppar tandkött, tunga med mera.

² Fraktur i alveolarbenet: fraktur i benet som omger tanden.